

สาเหตุของอาการเสียวฟัน

จากภาวะเนื้อฟันไวเกิน

อาการเสียวฟันมักเป็นอาการที่ทันตแพทย์มักพบในผู้ป่วยเป็นลำดับต้นๆ ทั้งที่มีอาการก่อนมาพบทันตแพทย์ หรือภายหลังจากได้รับการรักษาไปแล้ว สาเหตุของอาการเสียวฟันนั้นมักเกิดจากฟันผุ ฟันร้าว มีการอักเสบของเนื้อเยื่อโพรงประสาทฟัน หรือภาวะเนื้อฟันไวเกิน

ซึ่งภาวะเนื้อฟันไวเกินนี้เกิดเนื่องมาจากฟันสึก ส่วนใหญ่พบในฟันที่มีเหงือกกร่นมากกว่า 1 มิลลิเมตร ฟันที่มีการสึกที่คอฟันหรือบนด้านบดเคี้ยว ฟันที่สึกนี้จะมีการสูญเสียเคลือบฟันและเนื้อฟัน อย่างรวดเร็วอันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของฟันไปจากเดิม ในผู้ป่วยที่มีการสึกของฟันมากมักจะมมีอาการเสียวฟันร่วมกับการที่มีวัสดุอุดฟันหลุดง่ายและบ่อย รวมทั้งผู้ป่วยจะมีปัญหาในการบดเคี้ยวอาหาร

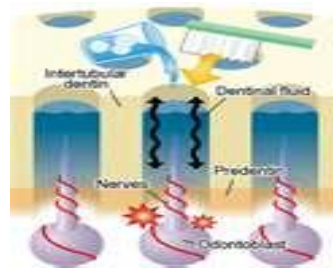
สาเหตุของการสึกของฟัน

การสูญเสียเคลือบฟันและเคลือบรากฟันทำให้เกิดการเผยตัวของเนื้อฟัน และการเปิดของท่อเนื้อฟัน ซึ่งเมื่อโดนสิ่งกระตุ้น จะทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการเสียวฟันได้ การสูญเสียเคลือบฟันและเคลือบรากฟันอาจเป็นผลมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือร่วมกันได้หลายสาเหตุดังนี้

การสึกของฟันจากภาวะธรรมชาติ

พบว่าผู้ป่วยประมาณร้อยละ 10 มีลักษณะทางกายวิภาคของฟันมีรอยต่อระหว่างเคลือบฟันและเคลือบรากฟัน ทำให้เกิดการเผยตัวของเนื้อฟัน ซึ่งเมื่อโดนสิ่งกระตุ้น ทำให้ผู้ป่วยมีอาการเสียวฟันได้

นอกจากนี้ในฟันที่มีการร่นของเหงือก ซึ่งจะทำให้ผิวรากฟันโผล่ เป็นผลให้เกิดการเปิดของท่อเนื้อฟัน เนื่องจากผิวเคลือบรากฟันมีลักษณะบางและหลุดออกได้ง่าย

การสึกของฟันจากการบดเคี้ยว

เป็นการสึกของฟันที่เกิดจากการเสียดสีกันระหว่างฟันคู่สบ ซึ่งจะเกี่ยวกับการสบฟัน บางครั้งการสึกของฟันเกิดจากนิสัยหรือการทำงานที่ผิดปกติของฟัน เช่น การนอนกัดฟัน

การสึกของฟันจากการแปรงฟันผิดวิธี

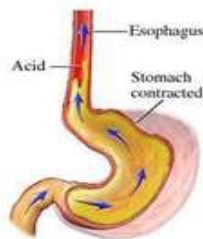
มักพบการสึกบริเวณคอฟันด้านใกล้แก้มและพบในฟันเขี้ยวและฟันกรามน้อยเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้การแปรงฟันร่วมกับการใช้ยาสีฟันที่มีผงขัดหยากก็ยิ่งส่งเสริมให้มีการสึกของฟันมากขึ้น

การสึกของฟันจากสารที่มีฤทธิ์เป็นกรด

สารที่มีฤทธิ์เป็นกรดนี้อาจมาจากภายในช่องปาก หรือภายนอกช่องปากก็ได้

กรดที่มาจากภายในช่องปาก มักพบในผู้ป่วยที่เป็นโรคบูลิเมีย อนุเรกเซีย หรือโรคกรดไหลย้อน เป็นต้น

กรดที่มาจากภายนอกช่องปาก อาจมาจากการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่มีกรดเป็นส่วนผสม เช่น แอ่งส้ม ส้มตำ ผลไม้รสเปรี้ยว น้ำผลไม้ น้ำอัดลม โยเกิร์ต โดยกรดจากอาหารเหล่านี้จะทำลายผิวเคลือบฟัน

กรดจากสิ่งแวดล้อม เช่น คนที่ประกอบอาชีพในโรงงานแบตเตอรี่ซึ่งต้องสัมผัสกับไอระเหยของกรดทุกวัน หรือนักกีฬาว่ายน้ำซึ่งจะสัมผัสกับคลอรีน โดยในสระว่ายน้ำที่มีค่าพีเอชต่ำจะทำให้เกิดการทำลายฟันได้

การสึกของฟันจากการรักษา

ทางทันตกรรม

การขูดหินน้ำลายและเกลารากฟัน การทำศัลยกรรมทันตกรรมรวมทั้งระหว่างการฟอกสีฟัน เป็นต้น ข้อมูลบางส่วนจาก วารสารทันตกรรมหัตถการ เรื่อง Sensitivity of worn dentition โดย ผศ.ทพญ.ดร. ชโนทัย เฮงตระกูล รูปจากเว็บ <http://www.google.co.th>, Dentalaegis.com

สาเหตุของอาการเสียวฟันจากภาวะเนื้อฟันไวเกิน

เรียบเรียงโดย ทันตแพทย์หญิง ธนิตา ณรงค์เดช

จัดทำโดย

ฝ่ายทันตกรรม ร่วมกับ หน่วยสุขศึกษา

ฝ่ายผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

สภากาชาดไทย

การรักษาภาวะเนื้อฟันไวเกิน จากฟันสึก

หลักในการรักษาที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้ป่วยและทันตแพทย์ในการทำ ความเข้าใจ การหาสาเหตุ และการแก้ไข รวมทั้ง การป้องกันการกลับมาเกิดใหม่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

การใช้แบบประเมินเพื่อประเมิน สภาวะความเสี่ยงของอาการเสียวฟันจาก ภาวะเนื้อฟันไวเกิน

โดยทันตแพทย์จะให้ผู้ป่วยทำแบบประเมิน สภาวะความเสี่ยงของอาการเสียวฟันจากภาวะเนื้อ ฟันไวเกิน ซึ่งจะช่วยให้ทั้งทันตแพทย์และผู้ป่วย ทราบระดับความรุนแรงของอาการเสียวฟัน รวมทั้งทราบปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของอาการ เสียวฟันซึ่งเฉพาะเจาะจงในผู้ป่วยแต่ละคน

หลังจากนั้นทันตแพทย์จะให้ความรู้แก่ผู้ป่วยถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นใน อนาคต รวมทั้งวิธีการจัดการ และแนวทางในการ ป้องกัน เพื่อหยุดพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิด ภาวะเนื้อฟันไวเกิน

การให้ความรู้ผู้ป่วยในเรื่องการแปรงฟัน ที่ถูกต้องวิธี

ผู้ที่ชอบแปรงฟันแรงมากเกินไปและแปรงผิด วิธีมีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดภาวะเนื้อฟันไวเกินมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้แปรงสีฟันชนิดขนแข็ง กดลงไปแรงๆ หรือแปรงตามขวาง โดยหวังให้ฟัน ขาวเป็นประกายเงางามนั้นจะมีผลทำลายผิวเคลือบ ฟัน และเร่งให้เนื้อฟันถูกเปิดเร็วขึ้น และเหงือก อาจเป็นแผลได้

วิธีการทำความสะอาดฟันในผู้ป่วยที่มีภาวะ เนื้อฟันไวเกินที่มีประสิทธิภาพ ควรใช้แปรงสีฟัน ขนอ่อนนุ่มแปรงรอบๆและใต้แนวเหงือก ซึ่งเป็น บริเวณที่เชื่อมต่อระหว่างเหงือกและส่วนบนของ

ฟัน และควรทำความสะอาดให้ทั่วทุกซอกฟัน โดย ไม่แปรงแรงเกินไป

การให้ความรู้ผู้ป่วยในเรื่องการ รับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยวพอเหมาะ และหลีกเลี่ยงอาหารที่มีลักษณะเหนียว แข็ง

ลดการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่มี ฤทธิ์เป็นกรด หรือมีรสเปรี้ยวจัด รวมทั้งอาหารที่มี ลักษณะเหนียวแข็ง เพราะอาจมีผลให้เคลือบฟัน ค่อยๆสึกออกจากผิวฟันและส่งผลทำให้ท่อเนื้อ ฟันเปิด

รวมทั้งควรแนะนำวิธีดื่มเครื่องดื่มที่มีรสเปรี้ยว โดยการใช้หลอดดูดแทนการดื่มโดยตรง เพื่อ หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผิวฟัน

การรักษาทางทันตกรรมโดยการทา สารลดการเสียวฟันและยาสีฟันที่มีสาร ลดการเสียวฟัน

เมื่อประเมินผู้ป่วยและให้ความรู้แล้ว หากผู้ป่วยยังคงมีภาวะเนื้อฟันไวเกิน อาจทำการรักษา
ขั้นต่อไปโดยการทาสารลดการเสียวฟัน ร่วมกับ
แนะนำให้ผู้ป่วยใช้ยาสีฟันที่มีสารลดการเสียวฟัน
หลังจากนั้น 2-4 สัปดาห์ นัดผู้ป่วยมาติดตาม
ผลการรักษา หากผู้ป่วยมีอาการเสียวฟันดีขึ้น ไม่
จำเป็นต้องรักษาเพิ่มเติม

การรักษาทางทันตกรรมโดยการใช้ เลเซอร์

เลเซอร์เป็นคลื่นแสงที่ถูกกระตุ้นให้มีการ
ปล่อยพลังงานออกมาในรูปของรังสี ปัจจุบันมีการ
ใช้เลเซอร์ในการรักษาทางทันตกรรมอย่างมากมาย
รวมทั้งนำมาใช้ในการรักษาภาวะเสียวฟันด้วย

การรักษาทางทันตกรรมโดยการ บูรณะฟันด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งมีหลายวิธี ดังนี้

1. การบูรณะด้วยวัสดุต่างๆ เช่น กระจกไอโอ
โนเมอร์ซีเมนต์ และเรซิน
2. การบูรณะด้วยการทำครอบฟัน
3. การทำสัลย์ปริทันต์ เพื่อปิดบริเวณที่มีราก
ฟันเผยฝังกับสิ่งแวดล้อมในช่องปาก
4. การรักษาคลองรากฟัน โดยการนำ
เส้นประสาทฟันออก
5. การถอนฟัน

ข้อมูลบางส่วนจาก วารสารทันตกรรม
หัตถการ เรื่อง Sensitivity of worn
dentition
โดย ผศ.ทพญ.ดร. ชโนทัย เสงตระกุล
รูปจากเว็บ <http://www.google.co.th>,
Dentalaegis.com, Cosmetic dentistry
center.com

คำแนะนำ ในการรักษาทางทันตกรรม สำหรับผู้ป่วยเสียวฟัน จากฟันสึก

เรียบเรียงโดย ทันตแพทย์หญิง ธนิตา ณรงค์เดช
จัดทำโดย
ฝ่ายทันตกรรม ร่วมกับ หน่วยสุขศึกษา ฝ่าย
ผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สภากาชาดไทย